

Asia: VN/8365/2021

Luonnos fossiilisesta öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelmaksi

2. Öljynkäytön nykytila

2.1 Öljyn kokonaiskäyttö

Öljyn käyttö rakennusten lämmityksessä on pienentynyt, lähes puolittunut, viimeisen vuosikymmenen aikana, kuten valmistelutyöryhmän raportista käy ilmi. Trendi on jatkuva eikä se vaadi erityisiä huomioita tapahtuakseen.

2.2 Öljyn lämmityskäyttö

Rakennusten lämmityksen (asuin-, liike- ja julkiset rakennukset) osuus öljytuotteiden kulutuksesta oli 6 prosenttia vuonna 2018. Pientalojen osuus lämmitykseen käytettävästä kevyestä polttoöljystä on vähäinen, joten toimenpidesuunnitelman vaikutus kotimaan päästöihin jää lähes olemattomaksi pientalojen osalta.

Ehdotettu toimenpideohjelma kohdistuu erityisesti öljylämmitteisiin pientaloihin. Tutkimusten mukaan vähävaraisten öljylämmittäjien osuus on myös kasvanut, joten ehdotetut toimenpiteet kohdistuvat pahiten vähävaraisiin syrjäseuduilla asuviin vanhuksiin.

2.2.1 Öljylämmitettyjen rakennusten määrä

Suomessa on virallisesti huomattavasti enemmän öljylämmitteisiä rakennuksia kuin todellisuudessa.

2.2.2 Asuinrakennukset

Öljylämmitteisten pientalojen määrä on huomattavasti pienempi kuin viralliset luvut antavat olettaa. Lämmitysjärjestelmän muutoksia ei tilastoida riittävällä tarkkuudella. Suomen Omakotiliiton arvion mukaan öljylämmitteisiä pientaloja on tällä hetkellä noin 120 000. Määrä on nykyisillä

ohjauskeinoilla vähentynyt lähes 10 000 pientalon verran vuosittain. Nykyisen kehityksen perusteella viimeinen öljylämmitys poistuisi käytöstä vuonna 2045.

2.2.3 Palvelurakennukset

-

2.2.4 Teollisuusrakennukset

-

2.2.5 Maataloussrakennukset

-

2.3 Öljylämmityksestä luopumisen vaihtoehtojen kustannukset

Raportista käy hyvin ilmi vaihtoehtoisten järjestelmien hankintakustannukset. Varsinkin kaupunkialueiden ulkopuolella olevien pientalojen kohdalla hinnat ovat laajan vaihteluvälin yläpäässä. Selvityksistä on jäänyt kuitenkin selvästi puuttumaan esitys kuinka pienituloisen asukas pystyisi investoimaan vaaditut erittäine suuret summat. Ei-fossiilisten polttoaineiden käyttö lämmityksessä on myös sivuutettu.

2.3.1 Vaihtoehdot pientaloissa

Pientaloissa jäljellä olevista öljylämmittäjistä 65% on yli 60-vuotiaita. Lisäksi pienimpien tuloluokkien osuus on kasvanut koko ajan. Käyttäjillä on kuitenkin ollut aito halu vähentää päästöjä ilman taloudelliselle kantokyvylle ylisuuria investointeja.

Raportista jää kokonaan puuttumaan ei-fossiilisten polttoaineiden käyttö pientalojen lämmityksessä sekä sähköverkon kuormituspiikkejä vähentävät hybridijärjestelmät.

2.3.2 Vaihtoehdot rivi- ja kerrostaloissa

-

2.3.3 Vaihtoehdot muissa kuin asuinrakennuksissa

-

2.3.4 Vaihtoehdot kaukolämpölaitoksissa ja teollisuusrakennuksissa

-

3.1. Tuet ja avustukset

3.1.1. Öljylämmityksestä luopumisen avustus pientaloille ja kuntien rakennuksille

Toimenpideohjelma ohjaa rakennusten lämmitystä lähes yksinomaan sähkөөn perustuviin lämpöpumppuihin tai kaukolämpöön. Tavoiteltu nopea muutos heikentää edelleen lämmitysratkaisujen kriisiherkkyyttä, jos hajautettu lämmöntuotanto poistettaisiin.

Tarjotut avustukset ovat vaatineet nykyisen järjestelmän kokonaista poistamista eikä sitä saa jättää uuden järjestelmän rinnalle. Vaatimus syö tehokkaasti osan myönnettävästä avustuksesta.

Pientalojen asukkaat ovat anoneet tarjottuja avustuksia paikoin enemmän kuin määrärahoja on ollut saatavilla ja aikaistaneet edessä olevaa lämmityslaitteen uusintaa.

Kotitalousvähennys ei osalla öljylämmittäjistä vaikuta kiinnostukseen vaihtaa lämmitysjärjestelmää. Kotitalousvähennyksen saamisen edellytyksenä on pienintä tuloluokkaa suuremmat tulot, joista vähennyksen voi tehdä. Lisäksi lämmitysjärjestelmän uusinnan kustannukset ylittävät usein käyttäjän maksukyvyyn. Myös rakennuksen käyttöikä saattaa lähestyä loppuaan, jolloin lämmitysjärjestelmän remonttia ei taloudellisesti ole muutoinkaan järkevää toteuttaa.

3.1.2. Asuinrakennuksen energia-avustus

Pientalojen asukkaat ovat anoneet tarjottuja avustuksia paikoin enemmän kuin määrärahoja on ollut saatavilla. Avustuksella on saatu monia kiinteistöjä aikaistamaan lämmitysjärjestelmän uusintaa suunnitellusta. Maalämpöinvestoinnin hankkijan pitää kuitenkin tehdä raskaita investointeja, joten saatu avustus jää usein pienemmäksi kuin valtion saama hyöty arvonlisäveroina. Lisäksi avustuksen saajan pitää purkaa nykyinen öljylämmitysjärjestelmä kokonaan, josta aiheutuu usein itsessään merkittäviä kustannuksia.

3.1.3 Iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjausavustus ja sotainvalidien korvaukset

Vastustamme täyskieltoa, mutta ehdotamme yli 60-vuotiaiden vapauttamista velvoitteesta luopua öljylämmityksestä kaikissa tapauksissa. Tukien merkitys ei auta tässä kohderyhmässä, koska monella investointi ei taloudellisten resurssien vähäisyyden vuoksi onnistu.

3.1.4 Energiatuki yrityksille ja yhteisöille

-

3.1.5 Maaseutuohjelman tuet

-

3.2. Energiaverot ja verotuet

3.2.1 Energiaverotus

Energiaverojen osuus asumisen kustannuksista on jo nyt hyvin suuri. Nyt kannustetaan siirtymään sähkölämmitykseen, joten sähköverojen tulisi puhtaan energian osalta pikemminkin laskea nykyisestä.

3.2.2 Kotitalousvähennys

Öljylämmittäjistä 65% on yli 60-vuotiaita. Myös alimpien tuloluokkien osuus on kasvanut jäljelle jääneissä öljylämmitystä käyttävissä pientaloissa. Kotitalousvähennystä saadakseen pitää tulojen olla alimman tuloluokan yläpäättä tai seuraavaa tuloluokkaa. Kotitalousvähennys ei siis tavoita suurta osaa öljylämmittäjistä varsinkaan vanhimmasta ikäsegmentistä. Muutoin kotitalousvähennyksen kasvattaminen pienentää asumisen päästöjä, koska sen avulla nykyiset pientalot pysyvät paremmassa kunnossa ja asumiskelpoisina pidempään.

3.3. Informaatio-ohjaus

3.3.1 Öljylämmityksestä luopumisen tukiin liittyvä viestintä ja neuvonta

-

3.3.2 Muu neuvonta

-

3.3.3 Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma

-

3.3.4 Energiakatselmukset ja uusiutuvan energian kuntakatselmukset

-

3.4. Säädosohjaus

3.4.1 Uudisrakentamisen energiatehokkuusmääräykset

-

3.4.2 Korjausrakentamisen energiatehokkuusmääräykset

Korjausrakentamisessa pitää keskittyä neuvontaan ja ohjaukseen kohti energiatehokkuuden parantamista. Kynnys vanhan rakennuksen korjaamiseen ei saa kasvaa, vaan sitä pitää madaltaa. Kaikkien investointien ohjaaminen lämmitysjärjestelmään ei paranna kiinteistön energiatehokkuutta muutoin.

3.4.3 Uusiutuvan energian vähimmäisvaatimukset

-

3.4.4 Biopolttoöljyn jakelovelvoite

Pientaloille pitäisi saada mahdollisuus käyttää biopohjaisia polttoaineita lämmityksessä.

3.4.5 Öljykattiloiden myyntikielto

Uusia öljylämmityksiä ei ole enää viime vuosina asennettu, mutta nykyisten lämmityskattiloiden kunnossapito ja huoltotoiminta on oltava mahdollista myös jatkossa.

3.5. Energiatehokkuussopimukset

Kommentit energiatehokkuussopimukseen

-

3.6. Julkiset hankinnat

Kommentit julkisiin hankintoihin

-

3.7. Rahoitusinstrumentit

Kommentit rahoitusinstrumentteihin

-

3.8. Toimenpideohjelman suunnitelmallinen viestintä ja vuorovaikutus

Kommentit toimenpideohjelman viestintään ja vuorovaikutukseen

-

3.9. Toimenpideohjelman edistymisen seuranta

Kommentit seurantaan

-

4. Vaikutusarviot

4.1. Peruskorjausstrategian toteuttamisen vaikutus

Lämmönlähteen muutos ei vaikuta energiatehokkuuteen. Lämmönlähde on kuitenkin talotekniikan kallein osa. Olisi syytä tarkastella kokonaisuutta, jolloin myös kustannustehokkuus ja vaikuttavuus olisi suurempi.

4.2. Toimenpideohjelman vaikutukset rakennustyypeittäin

Pientaloissa lämmönlähteen vaihtaminen on monelle ylitsepääsemättömän kallis investointi. Isossa osassa Suomea hinta ei myöskään vastaa kiinteistön arvoa tai siirry vähimmässäkään määrin kiinteistön hintaan. Olemme öljylämmityksen kieltä vastaan, koska ehdotus ei ole realistinen toteuttaa pientalojen osalta.

4.3. Kustannusvaikutukset

Ehdotuksessa ei ole vaihtoehtoja esitettyä, joten päästöjen osalta voitaisiin vertailla vaihtoehtoja. Pientaloille ehdotettujen toimenpiteiden kustannusten raskaus on liian suuri.

Olemme öljylämmityksen kieltä vastaan, koska ehdotus ei ole realistinen toteuttaa pientalojen osalta.

4.4. Huoltovarmuus

Ehdotus lisää riippuvuutta sähköstä tai kaukolämmöstä lämmitysmuotona ja siten heikentää huoltovarmuutta.

4.5. Vaikutukset työkoneisiin

-

4.6. Sosiaaliset vaikutukset

Ohjelma suuntaisi investoinnit täysin lämmitykseen osittain energiatehokkuusremonttien kustannuksella. Myös alueiden välinen segregatio kasvaa. Eritoten alueilla, joissa investointia ei ole mahdollista saada siirtymään kiinteistön hintaan.

4.7. Muut vaikutukset

-

Esimerkkipolku

Kommentit esimerkkipolkuun fossiilisesta öljylämmityksestä luopumiseen

-

Muut huomiot toimenpideohjelmasta

Muut kommentit

Suomen Omakotiliitto on öljylämmityksen kieltä vastaan, koska ehdotus ei ole realistinen toteuttaa pientalojen osalta. Haluamme kuitenkin olla mukana pienentämässä päästöjä ja siksi haluamme kokonaisvaltaisen tarkastelun tehokkaimmasta kokonaisuudesta. Yksittäisen osatekijän kieltäminen ei varmastikaan ole kokonaisuuden kannalta tehokkain ratkaisu ottaen vielä huomioon biopohjaisten polttoaineiden jättämisen tarkastelun ulkopuolelle.

Tähtikunnas Janne
Suomen Omakotiliitto ry